

Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond

NOTA VAN TOELICHTING BIJ DE ALGEMENE BEPALINGEN

INLEIDING

Een aantal met name genoemde Algemene Bepalingen is in deze nota van toelichting nader uitgewerkt. Het doel van deze uitwerkingen is om via eenduidige omschrijvingen bedrijven nader te informeren over de achterliggende gedachten en doelstellingen van deze Algemene Bepalingen.

Het gaat hierbij om de volgende Algemene Bepalingen:

Nr AB	Onderwerp	pagina
1	Wettelijke grondslag voor handhaving door het bevoegd gezag	2
3.1	Bedrijfsbrandweerbeheerssysteem en het Veiligheidsbeheerssysteem	2
4.2	Bediening van stationaire en mobiele incidentbestrijdings- en -beheersmiddelen	4
4.3	Bezetting bedrijfsbrandweerploeg	5
4.5	Rol beslissingsbevoegd persoon van de bedrijfsleiding	5
4.6	Borging organisatorische verantwoordelijkheden bedrijfsbrandweer	5
4.8	Beschrijving organisatie bedrijfsbrandweer	5
5.7	Uitleg van het begrip 'functioneel testen'	6
5.9	Uitleg van het begrip 'passieve beschermingsmiddelen'	6
6.1/6.2	Opleidingsniveau bedrijfsbrandweerpersoneel met aansturende functie	6
7.1	Toelichting op inhoud oefenrooster	7
7.2	Uitwerking oefenprogramma bedrijfsbrandweer	7
9.4	Afstemming tussen bedrijfsnoodorganisatie en bedrijfsbrandweer	8
11.1	Normatieve referentiekaders persoonlijke bescherming	8
12.3	Begeleiding en begeleiding overheidsbrandweer	8
Bijlage A	Uitwerking voorbeeld oefenprogramma voor de bedrijfsbrandweer	9

AB 1 Wettelijke grondslag voor handhaving door het bevoegd gezag

Op grond van artikel 7.3 lid 5 van het Besluit veiligheidsregio's kan het bestuur van de veiligheidsregio in de aanwijzing eisen stellen aan:

- a. de geoefendheid en de samenstelling van de bedrijfsbrandweer waarbij de functies genoemd in het Besluit personeel veiligheidsregio's, kunnen worden aangewezen;
- b. de voorzieningen inzake bluswater, melding, alarmering en verbindingen;
- c. het blusmaterieel;
- d. de beschermende middelen;
- e. de alarmering van en samenwerking met de brandweer en andere hulpverleningsorganisaties;
- f. de omvang van het personeel en het materieel van de bedrijfsbrandweer.

Deze eisen zijn uitgewerkt in de 'Algemene Bepalingen voor bedrijfsbrandweren'.

De naleving van deze Algemene Bepalingen kan zowel via strafrechtelijke als bestuurlijke handhaving worden afgedwongen.

AB 3.1 Bedrijfsbrandweerbeheerssysteem en het Veiligheidsbeheerssysteem

Onderdelen die tenminste opgenomen moeten zijn in het bedrijfsbrandweerbeheerssysteem zijn beschreven in de begripsomschrijvingen zoals opgenomen in hoofdstuk 2 van de Algemene Bepalingen. Om een systeem op te zetten waarbij al deze onderdelen voldoende zijn geborgd kan het bedrijfsbrandweerbeheerssysteem analoog opgezet worden aan het veiligheidsbeheerssysteem (VBS) zoals dit is beschreven in het BRZO'99 en de ARIE regeling.

Bedrijven die reeds op grond van bovenstaande regelgeving een veiligheidsbeheerssysteem hebben geïmplementeerd dienen volgens AB3.1 het bedrijfsbrandweerbeheerssysteem onderdeel te laten uitmaken van het overkoepelende veiligheidsbeheerssysteem.

In het veiligheidsbeheerssysteem, bedoeld in AB 3.1, zijn de volgende aspecten beschreven:

- a. die onderdelen van het algemene beheerssysteem waartoe de organisatorische structuur, de verantwoordelijkheden, de gebruiken, de procedures, de procedés en de hulpmiddelen behoren, welke het mogelijk maken het beleid ter voorkoming van zware ongevallen te bepalen en uit te voeren;
- b. organisatie en personeel:
De taken en verantwoordelijkheden van het personeel dat op alle organisatorische niveaus bij het beheersen van de risico's van zware ongevallen is betrokken, het onderkennen van de behoeften aan opleiding van dat personeel, de organisatie van die opleiding en de deelname daaraan door het personeel, de aannemers en de onderaannemers;
- c. identificatie van de gevaren en de beoordeling van de risico's van zware ongevallen:
De vaststelling en de toepassing van procedures voor de systematische identificatie van de ongewenste gebeurtenissen die tot zware ongevallen kunnen leiden die zich bij normale en abnormale werking kunnen voordoen en de beoordeling van de kans op en de omvang van die ongevallen;
- d. toezicht op de uitvoering:
De vaststelling en de toepassing van procedures en instructies voor de beheersing van de veiligheid van de bedrijfsvoering, met inbegrip van het onderhoud van de installaties en de tijdelijke onderbrekingen;
- e. wijze waarop wordt gehandeld bij wijzigingen:
De vaststelling en de toepassing van procedures voor de planning van wijzigingen met betrekking tot de inrichting of onderdelen daarvan dan wel met betrekking tot het

ontwerpen van een nieuw procedé;

- f. planning voor noodsituaties:
De vaststelling en de toepassing van procedures voor de systematische identificatie van noodsituaties alsmede voor het uitwerken, beoefenen en toetsen van de noodplannen;
- g. toezicht op de prestaties:
De vaststelling en de toepassing van procedures voor de permanente beoordeling van de inachtneming van de doelstellingen van het beleid ter voorkoming van zware ongevallen en van het veiligheidsbeheerssysteem, alsmede de invoering van regelingen voor onderzoek en correctie bij het niet in acht nemen daarvan. Tot deze procedures behoren het systeem voor de melding van zware ongevallen en bijna ongevallen, met name die waarbij de beschermende maatregelen hebben gefaald, het onderzoek daarnaar en de nazorg. Het voorgaande dient plaats te vinden op basis van de ervaringen uit het verleden;
- h. audits en beoordeling:
De vaststelling en de toepassing van procedures voor de systematische periodieke evaluatie van het beleid ter voorkoming van zware ongevallen en van de doeltreffendheid en de deugdelijkheid van het veiligheidsbeheerssysteem. Tot deze procedures behoren onder andere de door de directie uitgevoerde en met documenten gestaafde analyse van de resultaten van het gevoerde beleid, van het veiligheidsbeheerssysteem en van de actualisering daarvan.

Nadere verplichtingen over bedrijfsbrandweer gerelateerde onderwerpen zijn beschreven in de Algemene Bepalingen. De verplichtingen die opgenomen zijn in de Algemene Bepalingen moeten voor een goede borging opgenomen zijn in het bedrijfsbrandweerbeheerssysteem. Aangezien het bedrijfsbrandweerbeheerssysteem analoog aan het veiligheidsbeheerssysteem opgezet kan zijn of onderdeel daarvan moet zijn, kunnen de verplichtingen die volgen uit de Algemene Bepalingen getransponeerd worden naar de verschillende elementen die herkenbaar in een veiligheidsbeheerssysteem aanwezig dienen te zijn.

Hieronder is de transponeringstabel opgenomen, waarin is te zien onder welke elementen van het VBS (BRZO'99) benoemde Algemene Bepalingen kunnen worden opgenomen.

Transponeringstabel

Relatie tussen hoofdstukken/voorschriften Algemene Bepalingen en de VBS elementen uit het BRZO

VBS element	Hoofdstuk Algemene Bepalingen										
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Organisatie en personeel 4.3 4.4 4.6 4.8			6						12.4		14.1
Identificatie van gevaren	4.1	5.1 5.3 5.10 5.12			8.1	9.4			11.2 11.3		
Toezicht op de uitvoering	4.2	5.1 5.2 5.5 5.6 5.7 5.8		7.2	8.2						
Management van veranderingen		5.1 5.2								13.4	
Planning voor noodsituaties 4.1 4.2 4.3 4.5 4.7		5.11		7.2		9	10	11	12		
Toezicht op prestaties	4.8	5.1 5.2 5.6 5.7 5.8 5.11		7.1 7.3		9.5				13	
Audits en beoordeling										13	

AB 4.2 Bediening van stationaire en mobiele incidentbestrijdings- en –beheersmiddelen

In deze AB wordt gesteld dat menselijk handelen voor het bedienen van de incidentbestrijdings en -beheersmiddelen geen beperkende factor mag zijn in de werking van deze systemen. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn dat het personeel weet welke handelingen zij moet verrichten en dat de locatie waar zij deze handelingen moet verrichten bereikbaar is. Het bedrijf moet kunnen aantonen dat deze installaties voor personeel bereikbaar zijn en dat het personeel over voldoende kennis beschikt en getraind is om deze installaties te kunnen bedienen. Daarbij moet rekening gehouden worden met de locatie van de bediening van de stationaire incidentbestrijdings- en -beheersmiddelen. De persoonlijke beschermingsmiddelen en de kleding van het personeel dat deze middelen moet bedienen moet afgestemd zijn op de gevaren waar het personeel aan blootgesteld kan worden. Belangrijke factoren waarmee rekening moet worden gehouden zijn de eventuele blootstelling aan warmtestraling en/of gevaarlijke stoffen. Indien uit het noodplan en/of (bedrijfbrandweer)scenario's blijkt dat personeel, niet zijnde bedrijfsbrandweerpersoneel, de stationaire incidentbestrijdings- en beheersmiddelen kan bedienen, dan moeten de volgende criteria de uitgangspunten zijn voor de inzetmogelijkheden van dit personeel:

- er mag geen sprake zijn van blootstelling aan warmtestraling van personeel voor de bediening van stationaire incidentbestrijdings- en –beheersmiddelen, dat buiten de

- bedrijfskleding niet beschikt over specifieke persoonlijke beschermingsmiddelen. Indien zij beschikken over brandwerende overalls dan kunnen zij ingezet worden bij een stralingwarmte niet hoger dan 1 kW/m². Indien het personeel in bezit is van brandbeschermende kleding die vergelijkbaar is met hetgeen geëist wordt voor het (bedrijfs)brandweerpersoneel (zie AB 11.1) dan kan het voor de bediening van de installaties blootgesteld worden aan een warmtestraling niet hoger dan 3 kW/m²;
- personeel dat benedenwinds van het incident wordt ingezet dient te allen tijde opgeleid en medisch goedgekeurd te zijn voor het dragen van ademlucht en hier uiteraard ook gebruik van te maken. Onder geen beding mag het personeel worden ingezet wanneer de kans bestaat dat zij blootgesteld worden aan concentraties gevaarlijke stoffen waarvoor gebruik van een chemicaliën- of gaspak noodzakelijk is en
 - het gebruik van incidentbestrijdings- en -beheerssystemen kan alleen als zekere maatregel meewegen in bedrijfsbrandweersscenario's als de inzet ervan gegarandeerd is.

4.3 Bezetting bedrijfsbrandweerploeg

De minimale omvang van een (bedrijfs)brandweerploeg bestaat uit 2 bedrijfsbrandweerfunctionarissen. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als uit de bedrijfsbrandweerscenario's blijkt dat de handelingen van het bedrijfsbrandweerpersoneel beperkt blijven tot het bedienen van de stationaire incidentbestrijdings- en beheersmiddelen, zonder dat hierbij een nadere verkenning hoeft te worden uitgevoerd. Uit de bedrijfsbrandweerscenario's moet dan wel blijken dat de bediening van deze installaties uitgevoerd kan worden door één persoon. Pas dan bestaat de mogelijkheid dat, na overleg met het Bevoegd Gezag, de inrichting wordt aangewezen tot een minimale bezetting van één bedrijfsbrandweerfunctionaris.

4.5 Rol beslissingsbevoegd persoon van de bedrijfsleiding

Het personeelslid beschreven in deze AB zal bij een incident een sleutelrol vervullen. Hij/zij zal in de noodorganisatie van de inrichting zelf zijn/haar verantwoordelijkheden moeten nemen en hij/zij zal vaak tijdens een incident het aanspreekpunt vormen voor de verschillende overheidsinstanties. Het is dus noodzakelijk dat dit personeelslid naast kennis van gebezigde processen op het terrein zelf ook kennis en inzicht heeft van de commandostructuur van de overheidsbrandweer. Dit kan aangetoond worden met behulp van het opleidingsplan en het oefenprogramma voor deze functionaris.

4.6 Borging organisatorische verantwoordelijkheden bedrijfsbrandweer

De verantwoordelijkheden genoemd in deze AB moeten geborgd worden in het VBS. In het VBS moet duidelijk naar voren komen waar de verantwoordelijkheden voor het bedrijfsbrandweerpersoneel en de incidentbestrijdings- en -beheersmiddelen liggen.

4.8 Beschrijving organisatie bedrijfsbrandweer

De genoemde organisatiebeschrijving in deze AB moet onderdeel zijn van het aanwezige bedrijfsbrandweerbeheerssysteem. In dit bedrijfsbrandweerbeheerssysteem moeten o.a. de volgende items aan de orde komen:

- de taken en verantwoordelijkheden van het bedrijfsbrandweerpersoneel, op alle organisatorische niveaus, dat bij het beheersen de risico's van zware ongevallen is betrokken;
- het onderkennen van de behoeften aan opleiding van het bedrijfsbrandweerpersoneel;

- de organisatie van de opleidingen en de deelname hieraan van dit personeel.

Het is noodzakelijk dat bij het opstellen van de organisatiebeschrijving naast de bedrijfsbrandweerfunctionarissen ook andere personeelsleden die een rol spelen bij de inzet en het verloop van incident, worden opgenomen in de beschrijving van de organisatie. Een voorbeeld hiervan is het personeelslid genoemd in AB 4.5.

5.7 Uitleg van het begrip ‘functioneel testen’

Bij functioneel testen dient een stationair incidentbestrijdings- of beheersmiddel volledig in gebruik te worden gesteld. Primair dienen bij de aanleg van dergelijke systemen voorzieningen aangebracht te worden om deze testen te kunnen uitvoeren. Als desondanks kan worden aangetoond dat hierdoor schade aan andere installaties of schade aan product kan ontstaan, dan bestaat de mogelijkheid een verzoek in te dienen bij het Bevoegd Gezag om in de periode tussen twee life testen gebruik te mogen maken van zogenaamde indirecte testen.

Hiervoor is door het Bevoegde Gezag beleid opgesteld. Dit beleid kan opgevraagd worden. Het beleid heeft alleen betrekking op stationaire brandbeveiligingsystemen die zijn aangelegd voor de bescherming van insluitsystemen zoals opslagtanks, procesinstallaties en pompen.

5.9 Uitleg van het begrip ‘passieve beschermingsmiddelen’

Passieve beschermingsmiddelen kunnen zowel in preventieve als repressieve zin een LoD vormen bij een incident. Voorbeelden van deze middelen zijn:

- systemen die voorkomen dat een brand zich verspreid zoals; fire proofing, vlamkerende roosters in afvoersystemen, beperken van brandend oppervlak door afstromend oppervlak en opvangvoorzieningen;
- behoud van draagkracht/integriteit van een constructie door het aanbrengen van fire proofing;
- functiebehoud van zowel apparatuur (beschermen kabel, noodstroom) als vluchtwegen;
- fails safe uitvoeren van emergency shut down systemen;
- het aanbrengen van inertiseringssystemen en bewaking van de instandhouding ervan (v.b. stikstofblanketing).

Voor al deze systemen geldt dat duidelijk moet zijn wat de uitgangspunten zijn geweest om deze voorzieningen aan te brengen en welke normen en referenties zijn gebruikt voor het ontwerpen en realiseren van de voorzieningen en onder welke voorwaarden deze naar behoren (blijven) functioneren.

Daarnaast moeten deze systemen opgenomen zijn in het onderhouds- en beheersysteem en moeten hiervoor test- en/of inspectieprocedures ontwikkeld zijn. De inrichting moet kunnen aantonen dat de bedrijfszekerheid ervan gegarandeerd is.

6.1/6.2 Opleidingsniveau bedrijfsbrandweerpersoneel met aansturende functie

De eis is dat al het bedrijfsbrandweerpersoneel dat aangesteld is als manschap a minimaal in het bezit is van een geldig rijksdiploma manschap a. Voor bedrijfsbrandweerpersoneel met een aansturende functie wordt per aanwijsbeschikking gekeken naar het opleidingsniveau dat vereist is voor de betrokken inrichting. Uitgangspunt hierbij is dat het niveau manschap b hoofdbrandwacht (zie AB 6.1) of bevelvoerder (zie AB 6.2) gehaald dient te worden. Hierbij wordt wel rekening gehouden met specifieke opleidingseisen waaraan het bedrijfsbrandweerpersoneel ten aanzien van het ontwerp en gebruik van de inrichting dient te

voldoen. Voor personeel met een aansturende functie is het dus mogelijk om via modules, certificaten en interne opleidingen aan te tonen dat zij tot het gewenste niveau zijn opgeleid. Afstemming met het Bevoegd Gezag is daarbij noodzakelijk. Voor een uiteindelijke erkenning is het Nederlands Bureau voor Brandweer Examens (NBBE) de aangewezen instantie om te beoordelen of andere opleidingen dan de genoemde rijksdiploma's als gelijkwaardig kunnen worden aangemerkt.

7.1 Toelichting op inhoud oefenrooster

Om een oefenrooster goed te kunnen beoordelen moet minimaal de volgende informatie beschikbaar zijn:

- deelnemers;
 - in het rooster moet inzichtelijk gemaakt worden dat alle bedrijfsbrandweerploegen systematisch worden geoefend (m.a.w. ieder personeelslid van de bedrijfsbrandweerorganisatie moet een vergelijkbaar aantal malen oefenen);
 - in het rooster moet onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende functies in de brandweerorganisatie (bevelvoerder, brandwachten en pompbedienden);
- datum;
- tijdstip (begin en duur van de oefening);
- locatie (installatie op het bedrijfsterrein);
- onderwerp(en) en doel(en) van de oefeningen.

7.2 Uitwerking oefenprogramma bedrijfsbrandweer

Om te komen tot een constructief en reproduceerbaar oefenprogramma is in deze Algemene Bepalingen de 'Leidraad Oefenen' als te volgen systematiek geëist. Deze Leidraad is uitgebracht in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken in juni 2000 en beschrijft gedifferentieerd naar functie (manschap/bevelvoerder/officier van dienst) de oefenonderwerpen die jaarlijks geoefend dienen te worden. Hiertoe zijn oefenkaarten ontwikkeld. Voor elke oefenkaart is de benodigde oefentijd vastgesteld.

Aan de hand van het takenpakket en de beschikbare oefenuren zal jaarlijks een oefenprogramma vastgesteld dienen te worden, waarin staat welke oefenonderwerpen behandeld dienen te worden. Deze onderwerpen moeten terugkomen in het oefenrooster. Alle uitgevoerde handelingen behoren te worden geregistreerd. Hierbij zullen de individuele prestaties moeten worden beoordeeld en geregistreerd in het bedrijfsbrandweerjaarboek. De gegevens worden geanalyseerd, waarbij vastgesteld wordt of de gehele bedrijfsbrandweerorganisatie dan wel de individuele personen voldoende geoefend zijn op de vastgestelde oefenonderwerpen.

Een bedrijfsbrandweer heeft specifieke taken en een specifiek verzorgingsgebied. Dit heeft ook gevolgen voor de invulling van de basistaken en de keuzemodules.

De algemene basistaak grootschalige rampenbestrijding bijvoorbeeld is minder relevant. Daarentegen dient bij keuzemodules specifiek aandacht besteed te worden aan het optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen, kennis van het verzorgingsgebied en kennis van (het bedienen van) stationaire blusvoorzieningen.

In bijlage A is een voorbeeld uitgeschreven van oefenkaarten die volgens de Leidraad Oefenen door een bedrijfsbrandweer opgenomen dienen te worden in haar oefenprogramma.

Hieruit blijkt dat op basis van de Leidraad Oefenen een personeelslid van een bedrijfsbrandweer minimaal 50 tot 60 uur per jaar moet oefenen. Deze uitwerking van het oefenprogramma van een bedrijfsbrandweer kan door de inrichting als richtlijn worden gebruikt om te kunnen bepalen of wordt voldaan aan de eisen gesteld in AB 7.2.

9.4 Afstemming tussen bedrijfsnoodorganisatie en bedrijfsbrandweer

Voor een efficiënte en effectieve afhandeling van calamiteiten en incidenten zal voor de gehele noodorganisatie van de inrichting o.a. met betrekking tot functiebeschrijvingen en procedures afstemming moeten plaatsvinden. Indien naast de bedrijfsbrandweer de noodorganisatie bestaat uit andere onderdelen moeten ook deze onderdelen, zoals een BHV-organisatie en andere ondersteunende bedrijfsonderdelen, alarmerings-, uitruk-, en inzetprocedures bezitten die specifiek zijn gericht op acties die moeten worden ondernomen. In andere regelgeving, zoals de Arbowet en daaraan gekoppelde besluiten, zijn verplichtingen en regels opgenomen waaraan een bedrijfshulpverlening moet voldoen qua organisatie, opleidingen en oefeningen van personeel. Met behulp van een Risico-inventarisatie en -evaluatie zoals bedoeld in artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet moet blijken dat de BHV organisatie voldoende geëquipeerd is voor de aanwezige risico's en voorbereid is op een efficiënte samenwerking met de bedrijfsbrandweerorganisatie.

11.1 Normatieve referentiekaders persoonlijke bescherming

De beschermende kleding, helmen, laarzen en handschoenen, die gebruikt worden door het personeel dat deel uitmaakt van de operationele basissterkte, moeten voldoen aan de vigerende normatieve referentiekaders. Hieronder wordt een overzicht gegeven van relevante normen en richtlijnen;

- uitrukpak: NEN-EN 469;
- laarzen: NEN 344 en 345;
- handschoenen NEN-EN 374;
- helmen: richtlijnen zoals die zijn uitgevaardigd door de Directie Brandweer van het Ministerie van Binnenlandse Zaken d.d. 09/10/1981 no. EB81/U1947 of aan NEN-EN 443;
- chemiepakken: NEN-EN 465 of NEN-EN 466-2. Bij gebruik van chemiepakken moeten de handschoenen en laarzen een vergelijkbare resistentie hebben als de pakken;
- gaspakken: NEN-EN 943-2;
- ademluchtapparatuur: NEN-EN 137;
- gelaatstuk: NEN-EN 136.

Indien na aanschaf van beschermende kleding en uitrusting de bovengenoemde normen en richtlijnen worden gewijzigd of vernieuwd zal in overleg met het Bevoegd Gezag een overgangstermijn moeten worden afgesproken, wanneer de desbetreffende bedrijfsbrandweerorganisatie gaat voldoen aan de aangepaste normen en richtlijnen.

12.3 Begeleiding en begeleiding overheidsbrandweer

Bij de aankomst van de overheidsbrandweer zal de inrichting die toegangspoort moeten openen waarbij de overheidsbrandweer met zo weinig mogelijk hinder en op veilige wijze het incident kan benaderen. De overheidsbrandweer zal zo veel mogelijk het incident bovenwinds moeten kunnen benaderen. Om bij het incident op het bedrijfsterrein te komen zal de overheidsbrandweer begeleid moeten worden door een personeelslid van de bedrijfsnoodorganisatie. Indien het bedrijf deze gids niet kan leveren dan zal de overheidsbrandweer nog steeds opgevangen dienen te worden bij de toegangspoort, waarbij de brandweer een plattegrond overhandigd krijgt met daarop de volgende gegevens:

- de berijdbare wegen voor de overheidsvoertuigen;
- plaats van het incident en veilige (bovenwindse) aanrijdroute;
- de noordpijl

Bijlage A Uitwerking voorbeeld oefenprogramma voor de bedrijfsbrandweer

Inleiding

De bedrijven die beschikken over een bedrijfsbrandweeraanwijzing conform artikel 31, Wet veiligheidsregio's dienen jaarlijks conform AB 7.1 een oefenrooster en –programma in te dienen bij de directeur van de Veiligheidsregio.

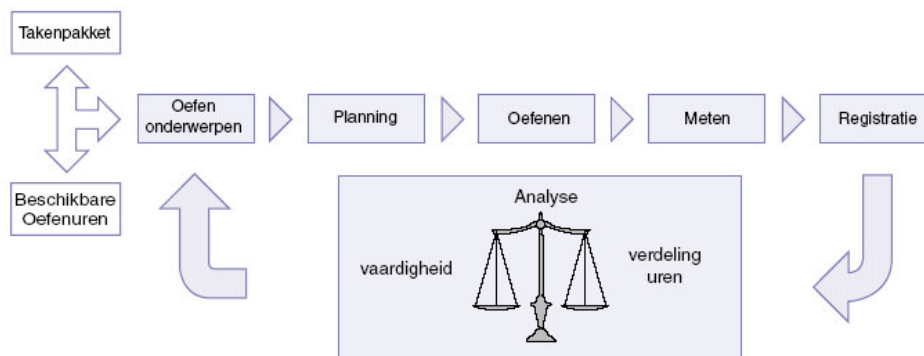
AB 7.2 stelt nadere eisen over het oefenprogramma: Het oefenprogramma bevat alle relevante oefenonderdelen om kennis en vaardigheden op het vastgestelde opleidingsniveau te handhaven en is specifiek toegespitst op de systemen die op het bedrijf van toepassing zijn. Daarnaast bevat het oefenprogramma onderdelen welke de kennis en vaardigheden op voldoende niveau brengen en waarborgen omtrent:

- de processen en risico's van en in de inrichting;
- de werking en bediening van de beschikbare incidentbestrijdingsmiddelen;
- de commandostructuur van de overheidsbrandweer.

Inhoud van het oefenprogramma

De inhoud van het oefenprogramma is in essentie weergegeven in AB 7.2 en de toelichting daarop. Zoals hierboven aangegeven, dient dit programma door het hoofd of de bestuurder van de inrichting aangevuld te worden met concrete toetsbare eisen. Een handleiding hiertoe kan gevonden worden in de landelijke Leidraad Oefenen. Deze Leidraad beschrijft gedifferentieerd naar functie (manschap / bevelvoerder / officier van dienst) de oefenonderwerpen die jaarlijks beoefend dienen te worden. Hiertoe zijn oefenkaarten ontwikkeld. Voor elke oefenkaart is de benodigde oefentijd vastgesteld.

De Leidraad Oefenen is gebaseerd op onderstaande beheerssystematiek:

Kort samengevat wordt aan de hand van het takenpakket en de beschikbare oefenuren jaarlijks vastgesteld welke oefenonderwerpen behandeld dienen te worden. Vervolgens wordt een planning gemaakt. Alle uitgevoerde handelingen worden geregistreerd. Hierbij worden de individuele prestaties beoordeeld en geregistreerd (in een geautomatiseerd systeem). De gegevens worden geanalyseerd, waarbij vastgesteld wordt of het gehele corps dan wel de individuele personen voldoende geoefend zijn op de vastgestelde oefenonderwerpen.

- Voor de algemene basistaken die door alle brandweerkorpsen uitgevoerd (zouden moeten) worden is een pakket van oefenkaarten vastgesteld. Het betreft de basis van brandbestrijding, hulpverlening, ongevalbestrijding gevaarlijke stoffen en grootschalig optreden (al dan niet binnen het kader van rampenbestrijding). In dit pakket wordt uitsluitend de basis van de genoemde onderwerpen behandeld, die in principe door alle brandweerkorpsen/ mensen in de praktijk uitgevoerd moeten kunnen worden. Ook de fysieke vaardigheden maken deel uit van het basispakket;

- Daarnaast kan men keuzemodules toevoegen aan het oefenprogramma. Deze keuzemodules zijn bedoeld voor korpsen met bijzonder materieel, specialismen of bijzondere risico's in het verzorgingsgebied waarvoor extra geoefend moet worden. Gedacht kan worden aan het oefenen met een redvoertuig, met duikers of een oefening natuurbrandbestrijding. Deze oefeningen komen dus bovenop het basispakket van oefeningen.

Opgemerkt dient te worden dat de Leidraad Oefenen oorspronkelijk is geschreven voor de gemeentelijke brandweerkorpsen. De taken van een gemeentelijk brandweerkorps zijn anders dan die van een bedrijfsbrandweer. Een bedrijfsbrandweer heeft specifieke taken en een specifiek verzorgingsgebied. Dit heeft ook gevolgen voor de invulling van de basistaken en de keuzemodules. De algemene basistaak "grootschalige rampenbestrijding" is bijvoorbeeld minder relevant. Daarentegen zal bij keuzemodules specifiek aandacht besteed moeten worden aan het optreden bij incidenten met gevaarlijke stoffen, kennis van het verzorgingsgebied en kennis van (het bedienen van) stationaire blusvoorzieningen.

Vergelijking met oefenbeleid Brandweer

In het meerjarenoefenbeleidsplan 2004-2007 van Brandweer Rotterdam zijn in het verleden de oefentaken van manschappen en bevelvoerders gedefinieerd.

In onderstaande tabel is voor relevante onderwerpen een vergelijking gemaakt tussen de basis geoefendheid van manschappen van de overheidsbrandweer en de bedrijfsbrandweer. Hieruit blijkt dat op basis van de leidraad oefenen een manschap van een bedrijfsbrandweer ongeveer 60 uur per jaar moet oefenen.

Tabel 1 Geoefendheid bedrijfsbrandweren

Vergelijking en selectie oefenkaarten uit meerjarenoefenbeleid overheidsbrandweer

Overzicht manschappen

Oefenkaarten	Beschrijving	Oefentijden [uren per jaar]	Oefentijden [uren per jaar]
		Overheidsbrandweer	Bedrijfsbrandweer
100	Brandbestrijding	47,0	30,5
200	Hulpverlening	32,5	10,0
300	OGS	14,5	14,5
400	Specialismen	6,0	0,0
500	Grootschalig optreden	5,0	0,0
600	Korpsspecifieke oefenkaarten	23,0	6,0
1000		128,0	61,0
Specialismen			
Oefenkaarten	Functie	Uren	Uren
400	Pompbediener	2	2
300/400	Gaspakdrager afhankelijk van aanwijzing	9	9

Tabel 2 Gedetailleerd overzicht oefenkaarten en manschappen

Groep	Titel	Overheids-Brandweer	Relevantie	Bedrijfs-Brandweer
Bestrijding				
11	<u>Organisatie</u>			
	Organisatie brandweer	0,25		0
	Rechtpositie personeel	0,25		0
	Alarmerings-, uitruk en inzetprocedure	0,5	X	0,5
	Regelingen nazorg	0,5	X	0,5
	Arbo-wetgeving	0,5	X	0,5
	Samenwerking met andere diensten	1	X	1
12	<u>Kennis verzorgingsgebied</u>			
	Stratenkennis			
	Bereikbaarheidskaarten	2		0
	Objectkennis/aanvalsplannen	2	X	2
	Gebruik objectgebonden bluswatervoorziening	1	X	2
13	<u>Communicatie en teamvorming</u>	2	X	2
101	<u>Verbranding en blussing</u>			
	Theorie verbranding en blussing	1,5	X	1,5
	Backdraft	0,5	X	0,5
102	<u>materiaal</u>	0,5	X	0,5
	Watervoerende armaturen	0,5	X	0,5
	Schuimvormende armaturen			
	Handladders	0,5		0
	Schoorsteengereedschap	0,5		0
	Kleine blusmiddelen	0,5	X	0,5
103	<u>Risicobewustzijn</u>	1	X	1
104	<u>Aflegsysteem</u>			
	Lage druk	1	X	1
	Hoge druk	0,5		0
	Aflegoefening schuim	0,5	X	0,5
	WTS 200	1		0
	WTS 1000	2		0
	Oefening straatwaterkanon	0,5	X	0,5
	Bluswatervoorziening	1	X	1
	Droge stijgleiding	0,5	X	0,5
	0,5105	<u>Techniek/tactiek brandbestrijding</u>		
	Verkenning	0,5	X	0,5
	Redding	0,5	X	0,5
	Bestrijding	0,5	X	0,5
106	<u>Schade beperken/voorkomen</u>	1		0
107	<u>Brandpreventieve voorzieningen</u>			
	Theorie BMI's	1,5	X	1,5
	Automatische brandbestrijdingsinstallaties	1	X	1
	Ontruiming	1	X	1
108	<u>Persoonlijke bescherming</u>			
	Adembescherming	1	X	1
	Gebruik ademluchttoestel	1	X	1
	Bijzondere	1	X	1

Groep	Titel	Overheids-Brandweer	Relevantie	Bedrijfs-Brandweer
	omstandigheden/noodsituatie			
	Ademluchtoefeningen - tactisch - technisch	2	X	2
109	<i>Procedures bij brandbestrijding</i>			
	Complexe bouwwerken/hoogbouw	2	X	2
	Asbest	1		0
	XTC	1		0
110	<i>Inzetoefeningen</i>			
	Inzet woningbrand	1		0
	Inzet zolderbrand	1		0
	Inzet kelderbrand	1		0
	Inzet complexe bouwwerken/hoogbouw	1	X	1
111	<i>Realistisch oefenen brandbestrijding</i>			
	Hittegewenning	0,5	X	0,5
	Realistische oefening adembescherming	1	X	1
	Realistische oefening brand	2	X	2
112	<i>Levensreddende handelingen</i>			
	Reanimatie	1	X	1
Technische hulpverlening				
201	<i>Inzetsysteem hulpverlening</i>			
	Stabilisatie	1		0
	Glasmanagement	0,5		0
	Functionies bij inzet HV	1		0
	Technische veiligheidsmaatregelen in voertuigen	1		0
202	<i>Gevaren bij hulpverlening</i>	1	X	1
203	<i>Elektriciteit</i>			
	Verlichting en stroomvoorziening	1		0
	Het aggregaat	0,5		0
204	<i>Hydraulisch gereedschap</i>			
	Spreider	1		0
	Schaar	1		0
	Ram	1		0
	Portopower	0,5		0
	Overig hydraulisch gereedschap	0,5		0
205	<i>Hefgereedschappen</i>			
	Hefkussens	1		0
	Domme krachten/vijzels	1		0
206	<i>Snijbrander</i>	1		0
207	<i>Kettingzaag</i>	1		0
208	<i>Doorslijpschijf</i>	-		0
209	<i>Hijsgereedschap</i>	-		0
211	<i>liften</i>	1		0
212	<i>Bouwconstructies</i>			
	Bouwconstructies	2,5		0
	Sloop, stut- en	2		0

Groep	Titel	Overheids-Brandweer	Relevantie	Bedrijfs-Brandweer
	schoorwerkzaamheden			
213	<i>Veilig werken op hoogte</i>	2	X	2
214	<i>Dichtingsmiddelen</i>	2	X	2
215	Handgereedschap bij hulpverlening	1		0
216	<i>Inzetoefeningen hulpverlening</i>			
	HV openbare weg	2		0
	HV bedrijfsongeval	2	X	1
	Redden personen verschillende omstandigheden	2	X	2
	Redden dieren verschillende omstandigheden	2		0
	Realistisch oefenen HV	2	X	2
	totaal	32,5		10,5
	*) specialisme brandwacht grootschalig HV			

Groep	Titel	Overheids- brandweer	Relevantie	Bedrijfs- brandweer
Ongevalsebestrijding gevaarlijke stoffen				
301	<i>Identificatie van gevaarlijke stoffen</i>			
	Theorie inzet gevaarlijke stoffen	1	X	1
	Procedures bij OGS	1	X	1
	Risicobewustzijn en veiligheidsmaatregelen	0,5	X	0,5
302	<i>Explosiemeter</i>	0,5	X	0,5
303	<i>Inrichten ontsmettingsveld</i>	2	X	2
	Ontsmettingsoefening	1	X	1
304	<i>Chemicaliënkleiding</i>	5,5	X	5,5
306	<i>Inzetoefening OGS</i>	3	X	3
	totaal	14,5		14,5
Specialismen				
402-E	Dompelpomphaakarmbak	2		0
402-G	Milieuhaakarmbak	2		0
402-H	Ontsmettingshaakarmbak	2		0
	totaal	6		0
Grootschalig optreden				
501	<i>Grootschalig optreden</i>	2		0
502	<i>Grootschalig watertransport</i>	3		0
	totaal	5		0
Korpsspecifieke oefenkaarten				
600	<i>Diversen</i>	19		0
611	<i>Optreden op en om chemische complexen</i>	2	X	4
612	<i>Vloeistofbrandbestrijding</i>	2	X	6
	totaal	23		6
	Totaal basis manschap a	128		61
Afhankelijk van aanwijsbeschikking				
405	<i>Gaspak</i>	9	X	9
406	<i>WVD</i>	6	X	6

Achtergrond Leidraad Oefenen

In de Leidraad Oefenen (uitgebracht in juni 2000 door het Ministerie van Binnenlandse Zaken) wordt ten aanzien van het oefenen het volgende vermeld:

“Sinds jaar en dag is het binnen de brandweer gewoonte dat er regelmatig geoefend wordt om de kwaliteit van het werk te borgen.

Maar waarom is het oefenen zo belangrijk? Het belang van het oefenen van en voor de brandweer kan, overeenkomstig het rapport ‘Beter oefenen bij de brandweer’ als volgt worden samengevat:

Oefenen is de manier om kennis en vaardigheden op peil te houden en te verbeteren.

Daarom is oefenen geen restactiviteit, maar moet gezien worden als een kernactiviteit van de brandweer. Na de brandweeropleiding heeft iedereen een basisniveau van kennis en vaardigheden bereikt. Deze kennis moet echter onderhouden en uitgebreid worden. Frequent oefenen is noodzakelijk om goed functioneren van de brandweer te garanderen. Tijdens oefeningen leert men de tijdens de opleiding aangeleerde handelingen of vaardigheden in teamverband toe te passen in de meest uiteenlopende en complexe situaties, eventueel in samenhang met andere eenheden en/ of disciplines. Daarnaast bieden oefeningen de gelegenheid om op structurele basis kritisch naar het eigen functioneren tegen het licht te houden. Het constant werken aan een verdere professionalisering van een (individueel) brandweeroptreden vergt méér dan alleen praktijkervaring. In oefensituaties kan gewerkt worden aan het optimaliseren van de gebruikelijke en nieuwe werkwijzen. Oefenen helpt om de samenwerking tussen en de coördinatie met andere hulpverlenende diensten te optimaliseren. De brandweer treedt bijna altijd op in combinatie met één of meer hulpverlenende diensten, zoals de politie en de ambulancedienst. Naarmate een incident groter wordt, worden meer organisaties betrokken bij de ongevalbestrijding. De brandweerorganisatie mag zich dus niet enkel richten op haar eigen taken, maar moet ook gericht zijn op samenwerking met andere diensten. Hoewel de elementaire oefeningen in deze leidraad een monodisciplinair karakter hebben, wordt voortdurend toegewerkt naar een eindoefening die expliciet multidisciplinair wordt uitgevoerd.

Tot slot is het oefenen ook een beleidsinstrument om de kwaliteit van de repressieve brandweerorganisatie inzichtelijk te maken. Hierbij wordt dan zowel gekeken naar de effectiviteit van als de veiligheid bij het repressieve optreden van de brandweer”.